विसृजुः सर्व्वगात्रेभ्यो ज्वलन्तीव युगाग्नयः । यावन्ति वर्षधाराणास्तावत्योऽर्च्योऽनलस्य च ।
शमेयुर्व्वारिधाराभिर्विपुले वसुधातले । वर्णाभ्यां युज्यमानस्य वायुर्द्धाधूयते महान् । ११०५
दिव्यसिद्धगुणोद्भूतः सूक्ष्मः प्राणविवर्द्धनः । वेगवान भीमनिर्घोषो बलवान् घ्राणगोचरः ।
तैरेव चाग्निसंघातैर्धातुभिः सह सङ्गतः । सहस्रशोऽथ शतशो मूर्त्तिं कृत्वा पृथग्विधां ।
अग्निर्व्वायुर्जलं भूमिर्द्धातवो ब्रह्मचोदिताः । समवायत्वमापन्ना बीजभूता महीतले ।
संघातं ब्रह्मवेगेन धातवो गमिता नृप । यद्ब्रह्म चक्षुषोर्म्मध्ये स सूक्ष्मः पुरुषो विराट् ।
तयोरन्यान् बहून् सूक्ष्मानसृजत् पुरुषोत्तमः । स एव भगवान् विष्णुर्व्यक्तोऽव्यक्तः प्रजापतिः । ११०१०
आधारः सर्व्वभूतानां प्रलये प्रलयान्तकृत् । तं मूर्द्ध्नि धातुभिर्व्वद्धं विशन्ति ब्रह्मचोदिताः ।
तेऽन्तरा पुरुषाः सर्व्वे ज्ञातारः सुखदुःखयोः । अथ चेष्टितुमारब्धा मूर्त्तयो ब्रह्मसम्मिताः ।
भित्त्वा च धरणीं देवीं प्रापद्यन्त दिशो दश । इत्येते पार्थिवाः सर्व्वे ऋषयो ब्रह्मनिर्म्मिताः ।
तत्रैव प्रलयं याता भूमित्वमुपयान्ति च । कर्म्मक्षयादिमुच्यन्ते धातुभिः कर्म्मबन्धनैः ।
कर्म्मक्षयाद्विमुक्तत्वादिन्द्रियाणाञ्च बन्धनात् । तामेव प्रकृतिं यान्ति अज्ञातां कर्म्मगोचरैः । ११०१५
चराज्जातं चरञ्चैव अग्निगर्भास्तपोमयाः । येन तन्तुरिवाच्छन्नो भावाभावः प्रवर्त्तते ।
धूमादभ्रन्तु संभूतमभ्रात्तोयं सुनिर्म्मलं । जगतो जलसम्भूता जगत्येव च यत्फलं ।
फलाद्रसस्य संजज्ञे रसात् प्राणस्य देहिनां । रसस्तु तन्मेघो जज्ञे यत्तद्ब्रह्म सनातनं ।
ब्रह्मोद्दिष्टं प्रधानन्तु बहुभिः कारणान्तरैः । ब्राह्मणैस्तपसि श्रान्तैः सत्यव्रतपरायणैः ।
अव्यक्ताद्व्यक्तमापन्नं खेन भावेन भारत । अन्तःस्थं सर्व्वभूतेषु चरन्तं विद्यया सह । ११०२०
कर्म्म कर्त्तेति राजेन्द्र विषयस्थमनेकधा । नोपलभ्येत चक्षुर्भ्यां तपसा दग्धकिल्बिषैः ।
उपलभ्येत चक्षुर्भ्यां यतिभिर्ब्रह्मवादिभिः । निःसृतस्तु भ्रुवोर्म्मध्ये मेघमुक्त इवांशुमान् ।
चरद्भिः पक्षिवल्लोके निर्द्वन्द्वैर्निष्परिग्रहैः । योगधर्म्मेण कौरव्य ध्रुवमासाद्यते फलं ।
प्रादुर्भावं क्षयञ्चैव भूतस्य निधनं तथा । विधत्ते शतशो ब्रह्मा संक्षये च भवे तथा ।
कर्म्मणः कर्म्मयोगज्ञो भूतेभ्यो नात्र संशयः । अविनाशाय लोकस्य धर्म्मस्याप्यायनेन वै । ११०२५
युगं द्वादशसाहस्रं सहस्रयुगसंज्ञितं । एतद्ब्रह्मयुगं नाम युगानां प्रथमं युगं ।
एवं युगसहस्रान्ते संहारः प्रलयोऽन्तकृत् । सूक्ष्मं भवति लोकानां निर्व्विकारमचेतनं ।
तथा प्रलयमापन्नं जगत् सर्व्वं सनातनं । ब्रह्म सम्पद्यते सूक्ष्मं निर्म्मितं कारणैर्गुणैः ।
इति श्रीमहाभारते खिलेषु हरिवंशे भविष्यपर्व्वणि पौष्करे अष्टाधिकद्विशतोऽध्यायः ॥ २०८ ॥
॥ जनमेजय उवाच ॥ प्राग्वंशं श्रोतुमिच्छामि विस्तरेण महामुने । आद्ययोर्युगयोर्ब्रह्मन् ब्रह्मप्राप्तस्य सर्व्वशः ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ शृणु विस्तरतः सर्व्वं यन्मां पृच्छसि मेधया । उपपन्नेन मनसा दैवप्रत्ययसाधिना । ११०३०
ऋद्धिम्प्राप्तस्तु भगवान् योगात्मा ब्रह्मसम्भवः । भूतानां बहुलत्वञ्च चकारेहेश्वरः प्रभुः ।
स्थितो ब्रह्मासने ब्रह्मा विचिन्तः सहसा प्रभुः । अचलेनैव भावेन स्थाणुभूतेन भारत ।